HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ושניהם אסורין (ח) **מלהעמיד ריחים ותנור.** לקבוע ריחים ולגדל תרנגולים בתוכה חצר: הכי גרסינן **היה אחד מהם מודר הנאה על חבירו כופין את הנודר.** שהדיר את חבירו למכור את חלקו. אתמן לרבנן דתמרי אסורים ליכנס לחצר: **היה אחד מן השוק מודר מן א'.** מן השותפים לא יכנס: **גמ' נגדרו הוא דפליגי.** היכא דנדרו שניהם זה מזה דזה אמר לחבירו קונם שאני נהנה לך וזה אומר קונם שאני נהנה לך דעכשיו נדרו זה מזה ממש והתם הוא דקא אסרי רבנן ליכנס לחצר דאיהו עצמו קאסר עליה אבל הדירו זה את זה בכל אחד הדיר את חבירו ואמר קונם שאתה נהנה לי קונם נכסי עליך דתרוייהו אנוסים דכל אחד אסר ליה חבריה שלא מדעתיה התם מודו ליה רבנן לר' אליעזר דזה נכנס לתוך שלו וזה נכנס לתוך שלו: **או דילמא אפילו בהדירו [זה את זה] נמי פליגי.** דלא שגא אנוסין ול"ש רוצין: **ה"נ מספקנא.** דנגדרו מיירי ובנגדרו הוא דפליגי דקתני כופין את הנודר: **אי אמרת בשלמא דנגדרו.** שנגדר שלא יהנה מחבירו להכי כופין דאיהו הוא דאסר אנפשיה: **אלא אי אמרת דהדירו חבירו אמאי כופין אותו.** הא איהו לא פשע דמינס אנים אלא ודאי בנגדרו פליגי: ד) **כשיש בה כדי חלוקה.** ארבע אמות לזה וארבע אמות לזה וטעמא דמאן דאסר הואיל ואפשר בחלוקה: **אבל אין בה כדי חלוקה דברי הכל מותר.** דמאי אפשר ליה למיעבד:

בדבר

דאדריה אמאי כופין אותו

מחלוקת

ᵃוּשׁנֵיהֶם אֲסוּרִים לְהַעֲמִיד רִיחַיִם וְתַנּוּר וּלְגַדֵּל תַּרְנְגוֹלִים הָיָה אֶחָד מֵהֶם מוּדָר הַנָּאָה מֵחֲבֵרוֹ לֹא יִכָּנֵס לְחָצֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר ᵇיָכוֹל הוּא לוֹמַר לוֹ לְתוֹךְ שֶׁלִּי אֲנִי נִכְנָס וְאֵינִי נִכְנָס לְתוֹךְ שֶׁלְּךָ וְכוֹפִין אֶת הַנּוֹדֵר לְמַכּוֹר אֶת חֶלְקוֹ שֶׁל מוֹדָר בְּאֶחָד מֵהֶם הַנָּאָה לֹא יִכָּנֵס לְחָצֵר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר ᵍיָכוֹל לוֹמַר לוֹ לְתוֹךְ שֶׁל חֲבֵירְךָ אֲנִי נִכְנָס וְאֵינִי נִכְנָס לְתוֹךְ שֶׁלְּךָ ᶠהַמּוּדָר הַנָּאָה מֵחֲבֵרוֹ וַיֵּשׁ לוֹ מַרְחָץ וּבֵית הַבַּד מוּשְׁכָּרִין בָּעִיר אִם יֵשׁ לוֹ בְּהֶן תַּפִּיסַת יָד אָסוּר אֵין לוֹ בְּהֶן תַּפִּיסַת יָד מוּתָּר[ב] גַּ"מ[ג] הָיָה אוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ קוֹנָם לְבֵיתְךָ שֶׁאֲנִי נִכְנָס וְשֶׁדֶּרֶךְ לוֹקֵחַ מִת אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ לְאַחֵר מוּתָּר [ᵈקוֹנָם בֵּית שֶׁדֶּה זוֹ שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ מִת אוֹ שֶׁמְּכָרוֹ לְאַחֵר אָסוּר: גַּ"מ[ד] אִיבַּעְיָא לְהוּ בְּנִדְּרוּ פְּלִיגִי הֶדִּירוּ זֶה אֶת זֶה מַאי מִי אַמְרִינָן בְּנִדְּרוּ הוּא דְּפְלִיגִי אֲבָל בְּהֶדִּירוּ זֶה אֶת זֶה מוּדוֹ לֵיהּ רַבָּנַן לְרַאבַ"י דְּכִי אֲנוּסִין דָּמוּ אוֹ דִּילְמָא אֲפִילּוּ בְּהֶדִּירוּ זֶה אֶת זֶה פְּלִיגִי רַבָּנַן ת"ש הָיָה אֶחָד מֵהֶן מוּדָר הַנָּאָה מֵחֲבֵרוֹ וּפְלִיגִי רַבָּנַן תְּנֵי נָדוֹר מֵחֲבֵרוֹ הַנָּאָה הַכִּי נַמִּי מִסְתַּבְּרָא דְּקָתְנֵי סֵיפָא וְכוֹפִין אֶת הַנּוֹדֵר לְמַכּוֹר אֶת חֶלְקוֹ אִי אֲמַרְתְּ בְּשִׁלְמָא דְּנָדַר הוּא הֵיינוּ דְּקָתְנֵי כּוֹפִין אֶלָּא אִי אֲמַרְתְּ הוּא מִינַּם אֲנִים אֲמַר רַבָּה אָמַר זְעֵירִי

מחלוקת

שֶׁאֵין הַמִּיעוּט הַמְסוּפָּק מַתְחִילָתוֹ וּמִתְּבַרֵר לְאַחַר מִכָּאן מַעֲכִיב אֶת הַכּוּל שֶׁהִיא בְּרוּר מֵתְּחִלָּתוֹ וּמַ"ש הָהִי דְּבַעְלְמָא סְבִירָא לָן דְּבַדְּאוֹרַיְיתָא אֵין בְּרִירָה פְּסִקִינָן הָכָא כְּרַ' אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב דְּבִכּוּי הָא יֵשׁ בְּרִירָה וְרִבְּנַן פְּלִיגֵי עֲלֵיהּ דְּכִיוָן דְּמִכּ"מ אִתָּא לְרִיךְ לוֹמַר שֶׁהוּבְּרַר הַדָּבָר עַכְשָׁיו שֶׁבְּשָׁעָה פְּלוֹנִית הָיְתָה קְנוּיָה לוֹ לְגַמְרֵי שֶׁלֹּא הָיָה מִתְּבַרֵר זֶה מִתְּחִלָּה אֲפִילּוּ בְּכִי הַאי גַּוְונָא אֵין בְּרִירָה וּמִמֵּילָא שֶׁאֵין לְכָל אֶחָד מֵהֶם חֶלְקוֹ שֶׁל חֲבֵירוֹ אֶלָּא קְנִין שֶׁעָבוּד שֶׁקְּנוּמִתּוֹ מַפְקִיעִין אוֹתוֹ. כָּךְ נִרְאֶה לִי: **וְשֶׁנֵּיהֶם אֲסוּרִין לְהַעֲמִיד רִיחַיִם וְתַנּוּר וּלְגַדֵּל תַּרְנְגוֹלִין.** דְּאֶחָד מֵהֶם מוּדָר הַנָּאָה מֵחֲבֵרוֹ. מִשּׁוּם דְּגַבֵּי לְמַתְּנִי כּוֹ' דְּלָא שַׁיְיךְ לְמַתְּנִי בְּשֶׁנֵּיהֶם מוּדָרִין וְכוֹפִין הַנּוֹדֵר לְמַכּוֹר חֶלְקוֹ דְּמִיְּיחֵשִׁינָן כֵּן יַעֲבוֹר אֶצְלוֹ דְּשֶׁנֵּיהֶם מוּדָרִין אֵין רֵישָׁא דְּשֶׁנֵּיהֶם מוּדָרִין אֵין כּוֹפִין מִשּׁוּם דְּמַעֲבִיר אֶצְלוֹ הָכָא דְּאֵין אָסוּר אֶלָּא הָאֶחָד וְהַשְּׁנִי מוּתָּר דְּמִיְּיחֵשִׁינָן שֶׁמָּא יִכָּנֵס הַמּוּדָר כְּסִירָאוֹ חֲבֵירוֹ נְכָנֵס וְלָכֵן כּוֹפִין לְמוּדָר ז) וְתַנְּיָא שֶׁמָּא יִכָּנֵס קְתָנֵי לַהּ וְלִרְבִּי אֱלִיעֶזֶר בֵּין דְּשֶׁנֵּיהֶם מוּתָּרִין לְמָה כּוֹפִין: הַיְינוּ **אֶחָד מִן הַשּׁוּק.** הַךְ בְּגַוְונָא לְר"מ אִיצְטְרִיךְ [דְּהוּה אָמִינָא] דְּלָא קָא שָׁרֵי כ"א אֶלָּא כְּשֶׁהֶאֱלֵר שֶׁלּוֹ דְּקַמְפַּקְדִּיף בְּדִבּוּר אֶצֶל אֶחָד מִן הַשּׁוּק לֹא שָׁרֵינָן וְלֹא מַמְכִּינָן אֶצְרִיכָה כֵּין שֶׁאֵינוֹ מַפְקִיד כְּלוּם קָמַ"לְ: **אם** יֵשׁ לוֹ **תַּפִּיסַת יָד לְמַשְׁכִּיר אָסוּר.** דְּעַדַּיְין הוּא בְּרִשׁוּתוֹ וּמְדַיְּיחִי הוּא בְּרִשׁוּתוֹ אֶחָד שֶׁהַשְּׁכִיר יֵשׁ לוֹ תַּפִּיסַת יָד אֶצֶל כְּאִילּוּ בָּה תַּפִּיסַת יָד יֵצֵא כּוּלָּה מִרְשׁוּתוֹ וְאֵין לוֹ בָּה כְּלוּם וּמִיהוּ יֵשׁ לִי לִדְחוֹת דְּמִיְּירֵי דְּאֶרְיָיה קַמְמַהּ דְּאֵין עָלָיו תַּפִּיסַת יָד וְאֵין דַּעְתּוֹ לֶאֱסוֹר מִה שֶׁהַשְּׁכִיר אֶצֶל אֶחָד אֶחָד בְּהֵיוָ מִלֵּי אֶסְרָה וְכ"מ בְּעַרְכִּין (דף כַּא.) (כְּלָ) הַמַּשְׁכִּיר בֵּית לְחֲבֵירוֹ וְהַקִּדֵּשׁוּ הַדֶּר בּוֹ מֵעֵבֶר וּמֵעֲלֶה שֶׁכֵּר לְהַקְדֵּשׁ וְעֵבֶר הַהִיא מִמֵּי קָשֵׁה מִהַהִיא דְּפַרְק אֶחָד אֶל פִּי (דף עט.) שֶׁהָיָה מִשְׁכַּנְתִּי לָךְ לְכַשֶּׁאֶפְדֶּנָּה מִיקְדֵּשׁ דְּקַדְּשָׁה

מסורת הש"ס

ח) [פי' הר"ן ע"ז תמלא בע"ב], ט) לעיל מב:, ג) [פי' הר"ן ע"ז תמלא בדף מז.], ד) שייך לע"ב, ה) ב"מ מ:, ו) עי' פי' הר"י עד סוף המתני' לקמן בע"ב ובדף מז., ז) ל"ל וח"ק קתני לה, ח) ל"ל אים,

הגהות הב"ח

(ח) רש"י ד"ה ושניהן אסורין להעמיד וכו' רחיים ותנור ולגדל:

מוסף רש"י

קונם לביתך שאני נכנס. כל זמן שהוא ביתך, דהוי דומיא דנכסי עליך, כיון שמת בעל הבית אי שמכרו לאותו בית לאחר מותר ליכנס בו, דהשתא אינו שלו, אבל אמר בית זה שאני נכנס, דהוי משמע נכסים שלו, דקאסר הבית עליו לעולם, אף על פי שמת או מכרו לאחר, אסור ליכנס בו (לעיל מב:).

פירוש הרא"ש

אסורים להעמיד תנור ורחיים כו'. דבכל הני יכולין שותפין לעבוד זה על זה כדאיתא בפרק חזקת הבתים שלכך לא זמי להלוך ולא שייך להתירו מעשה בריה כיון דיכול לעבוד עליו ואינו מעבד: היה אחד מהם מודר הנאה מחבירו לא יכנס לחצר. משום דגבי למתני כופין דקתני כופין הנודר למכור חלקו לחבירו דמיישינן שמא יכנס גם הוא ישכח נדרו ויכנס אבל בריש שנייהם אסורים לא חייישינן שמא יכנסו: היה אחד מן השוק מודר כו'. משום רגוזא דרבי אליעזר בן יעקב נקט ואף על פי שאין לו חלק בחלר מתירו ליכנס מעטם בריה: אם יש לו בהם תפיסת יד. גגמ' מפרש כמה: אין לו בהן תפיסת יד מותר. בדברות הסורר קיימא ואין המשכיר יכול לאסרם עליו: מת או שמכרם לאחר מותר. דכיון דאמר ביתך שדך לא אסרם עליו אלא בזמן שהם שלו אבל אם אמר בית זה או שדה זו אסרם עליו לעולם: גמ' בנדרו הוא דפליגי רבנן. דכיון דמדעתם נדרו הנאה זה מזה קנסו אותם ולא סמכינן אבריה אבל בהדירו לעצמן אי מדעתא הוא דמודר מודו ליה דאסרי אנפשיה אבל אם אסר בהדיה מלי אסרה וכ"מ בערכין (דף כא.) הדירו פליגי רבנן דלית להו בריה: היה אחד מהם מודר כו'. משמע שחבירו היה מדירו: **אלא אי אמרת דאדריה אמאי כופין.** מה פשע המודר שיכפוהו למכור חלקו שאם אתה אומר כן כל אחד ידור חבירו כדי שיכפוהו למכור חלקו:

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה ד סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רכו סעיף ב:

ג ב ג מיי' שם הלכה ב ו טוש"ע שם סעיף א:

ד ד מיי' פ"ז מהלכות נדרים הלכה יב סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רכא סעיף ו:

ה ה מיי' פ"ה שם הלכה ה ופרק ח הלכה יא סמג שם טוש"ע י"ד סי' רטו סעיף ד:

ו ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:

תוספות

ושניהן אסורין להעמיד שם ריחים ותנור ולהעמיד שם תרנגולין. דבכל הני יכולין לממות זה על זה בגלא נדר כדאמר בפרק חזקת הבתים (ב"ב מ:) הלכך אסור לעשות עמה בחלר כשנדר כאם כן מהני ליה חבירו על בגלא עיכב דדוקא דריסת הרגל אינו יכול לעכב כל כמה דלא חלקו וי"מ דכשהעמיד ריחים בשיס רוב עם לשם וממלא חלקו וחלק חבירו וכן לגדל תרנגולין דמתפטטין בכל החלר: היה אחד מהם מודר הנאה מחבירו. משום דבעי למתני כופין כו' דלא שייך למתני בשניהם מודרין וכופין הנודר למכור חלקו דמייישינן פן יעבור אבל ריש"ל דשניהם מודרין אין כופין משום דמעכר אבל הכא דאין אסור אלא האחד והשני מותר דמייישינן שמא יכנס המודר כסירתו חבירו נכנס ולכך כופין למודר ז) ותנא שמא יכנס קתני לה ולרבי אליעזר כיון דשניהם מותרין למה כופין: היה אחד מן השוק. הך בגא לר"מ איצטריך [דהוה אמינא] דלא קא שרי כ"א אלא כשהאלר שלו דקמפקיד בדבר אצל אחד מן השוק לא שרינן ולא ממכינן אבריה כיון שאינו מפקיד כלום קמ"ל: אם יש לו תפיסת יד למשכיר אסור. דעדיין הוא ברשותו ומדייחי קמיתהני כיון דגם אחר שהשכיר יש לו בה תפיסת יד אבל כשאין לו תפיסת יד יצא כולה מרשותו ואין לו בה כלום ואינו יכול ליאסר. ומכאן פסק ר"ת מי שהשכיר בית ואח"כ אסרו עליו דאין באיסורו כלום ומיהו יש לי לדחות דמייירי דאריה קממה דאין עליו תפיסת יד ואין דעתו לאסור מה שהשכיר אבל אם אסר בהדיה מלי אסרה וכ"מ בערכין (דף כא.) (כלל) המשכיר בית לחבירו והקדישו הדר בו מעל ומעלה שכר להקדש ועל הביא ממי קשה מהביא דפרק אף על פי (דף עט.) שהה משכנתי לך לכשאפדנה מיקדש דקדשה

משמע דקודם שפדאה לא קדשה ויש לומר דודאי מה שהביא שם יותר מן השכירות קדוש אבל כעבד חולין והוי שותפים המשכיר והמקדיש לכך מעל דאמר לא דהא ר"ק לכשאפדנה מיקדש כל השדה לגמרי אי נמי יש לחלק דודאי בהקדש גמור דאסר לכ"ע דודאי מלי מקדיש המשכיר ובשמעתין דקאמר מותר מיירי שאסר בקונם בעלמא ומלומי אלימי לשיעבודא דשור כדאמר גבי שיעבודא דבעל והביא דאע"פ דאמר דלא קדשה עד שיפדנה מיירי שאסר בקונם בעלמא אבל אם הקדישה הקדש גמור אי מה ההקדש אם שוה השדה יותר על החוב ועוד יש לחלק דודאי הך דפרק אע"פ מיירי בב"ח כדתנן מוסיף עוד דינר ופודה כל הנכסים אלו אבל הך דערכין מיירי בשוכר ומלי מקדיש משום דסופו לחזור אליו אבל גבי חוב דלא מחזור לו בנסופו אם לא יפרע לו חוזו לא מלי מקדיש ובירושלמי מחלק בהביא דערכין בין הקדיש לו שכרו דלא הקדיש לו שכרו דודאי כשהקדיש לו שכרו אינו של משכיר כלל: [בנדרו הוא דפליגי]. בנדר מעצמו דכל אחד ואחד אסר נפשו שאמר קונם שלא אהנה ממך הלכך יש להחמיר וקנסו רבנן אבל הדירו כל אחד חבירו ליהנות משלו מודו ליה רבנן לר' אליעזר דלאחוטין דמו ולא מיתסרו דאית להו בריה [ובנדרו] קנסו אבל בהדירו לא קנסו. וי"ש בהא דתנן האומר הריני עליך חרם ואת עלי שניהם אסורים בדברים של אותה העיר אלמא בהדירו נמי אסרו רבנן ונראה דכיון שאמר הרי אתה עלי חרם קנסינן ליה גם על חבירו דבכל מקום השוו חכמים מדומיהם ואסרו שניהם: **או דילמא אפילו** בשהדירו חבירו קנסו רבנן. אי נמי ה) נ"ל להו בריה ומיהא ב' שור שגגת את הפרה (דף נא:) אמר בהדיא דרבנן נ"ל להו הך סוגיא (אלא בת"ש היה אחד מהם מודר ופליגי): ת"ש היה אחד מהם מודר. משמע שחבירו הדירו ואסרי רבנן: תני נודר. שאסר עצמו מחבירו: **אי אמרת בשלמא** בנודר היינו דקתני כופין. דפושע שאסר עצמו מחבירו ויכול לבא לידי תקלה: **אלא אי אמרת שהדירו אמאי אמר כופין.** לכופין הנודר היינו המודר דאמאי חטא: